

16.03.2000. likums "Sugu un biotopu aizsardzības likums" ("LV", 121/122 (2032/2033), 05.04.2000.; Ziņotājs, 9, 04.05.2000.) [stājas spēkā 19.04.2000.] ar grozījumiem:

- 15.09.2005. likums ("LV", 153 (3311), 27.09.2005.) [stājas spēkā ar 11.10.2005.]
- 26.10.2006. likums ("LV", 180 (3548), 09.11.2006.) [stājas spēkā ar 01.01.2007.]
- 07.05.2009. likums ("LV", 82 (4068), 27.05.2009.) [stājas spēkā ar 10.06.2009.]
- 12.06.2009. likums ("LV", 96 (4082), 19.06.2009.) [stājas spēkā ar 01.07.2009.]
- 01.12.2009. likums ("LV", 194 (4180), 10.12.2009.) [stājas spēkā ar 01.01.2010.]
- 10.06.2010. likums ("LV", 102 (4294), 30.06.2010.) [stājas spēkā ar 14.07.2010.]
- 16.12.2010. likums ("LV", 205 (4397), 29.12.2010.) [stājas spēkā ar 01.01.2011.]
- 15.12.2011. likums ("LV", 201 (4599), 22.12.2011.) [stājas spēkā ar 01.01.2012.]

Redakcijas: [19.04.2000] [11.10.2005] [01.01.2007] [10.06.2009] [01.07.2009] [01.01.2010] [01.04.2010] [14.07.2010] [01.01.2011] [**01.01.2012**] [01.01.2013]

Redakcija uz 01.01.2012.

Saeima ir pieņēmusi un Valsts prezidents izsludina šādu likumu:

Sugu un biotopu aizsardzības likums

I nodaļa Vispārīgie noteikumi

1.pants. Likumā lietotie termini

Likumā ir lietoti šādi termini:

- 1) **biotopi** — dabiskas vai daļēji dabiskas izcelsmes sauszemes vai ūdens teritorijas, ko raksturo noteiktas ģeogrāfiskas, abiotiskas un biotiskas pazīmes;
- 2) **dzīvotne** — noteiktu specifisku abiotisku un biotisku faktoru kopums teritorijā, kurā suga eksistē ikvienā tās bioloģiskā cikla posmā;
- 2¹) **indivīds** — dzīvs dzīvnieks, kā arī nedzīvs dzīvnieks, augs, ķērpis vai tā daļa, vai izstrādājums, kura pavaddokumentā, marķējumā, uz iepakojuma vai etiķetes norādīts, ka tas satur auga, ķērpja vai nedzīva dzīvnieka daļu;
- 3) **mikroliegums** — teritorija, ko nosaka, lai nodrošinātu īpaši aizsargājamas sugas vai biotopa aizsardzību ārpus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, kā arī īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, ja kāda no funkcionālajām zonām to nenodrošina;
- 4) **populācija** — vienas sugas indivīdu grupa, kas apdzīvo noteiktu teritoriju vai biotopu;
- 5) **sugas** — savvaļas dzīvnieku, putnu, augu, sēņu un ķērpju sugas (arī pasugas) to zinātniskajā

nozīmē;

6) **sugu introdukcija** — Latvijas dabai neraksturīgu sugu ieviešana;

7) **sugu reintrodukcija** — agrāk izzudušu sugu populāciju atjaunošana.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 07.05.2009. likumu, kas stājas spēkā 10.06.2009.)

2.pants. Likuma mērķi

Likuma mērķi ir šādi:

- 1) nodrošināt bioloģisko daudzveidību, saglabājot faunu, floru un biotopus;
- 2) regulēt sugu un biotopu aizsardzību, apsaimniekošanu un uzraudzību;
- 3) veicināt populāciju un biotopu saglabāšanu atbilstoši ekonomiskajiem un sociālajiem priekšnoteikumiem, kā arī kultūrvēsturiskajām tradīcijām;
- 4) regulēt īpaši aizsargājamo sugu un biotopu noteikšanas kārtību;
- 5) nodrošināt nepieciešamo pasākumu veikšanu, lai skaitliski uzturētu savvaļā dzīvojošo savvaļas putnu (turpmāk — putni) sugu populācijas atbilstoši ekoloģijas, zinātnes, kultūras prasībām un ņemot vērā saimnieciskās un rekreatīvās prasības vai lai tuvinātu šo sugu populācijas minētajam līmenim.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 26.10.2006. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2007.)

3.pants. Likuma darbības joma

Likums regulē jautājumus, kas saistīti ar:

- 1) augu, sēņu un ķērpju sugām, to dzīvotnēm, šo sugu indivīdiem visās to attīstības stadijās, kā arī sugu indivīdu atpazīstamajām daļām;
- 2) dzīvnieku sugām, to dzīvotnēm, šo sugu indivīdiem visās to attīstības stadijās, putnu olām un ligzdām, kā arī beigtajiem indivīdiem vai to daļām;
- 3) īpaši aizsargājamiem biotopiem;
- 4) starptautisko tirdzniecību ar apdraudēto savvaļas dzīvnieku un augu sugu īpatņiem.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 26.10.2006. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2007.)

3.¹ pants. Eiropas Savienības nozīmes dzīvotnes un sugas

(1) Dabisko dzīvotņu veidi ir Eiropas Savienībā nozīmīgi, ja tie atbilst vismaz vienai no šādām pazīmēm:

- 1) dzīvotnei draud izzušana tās dabiskās izplatības areālā;
- 2) dzīvotnei ir mazs dabiskās izplatības areāls tās izplatības samazināšanās dēļ vai ļoti nelielās teritorijas dēļ;
- 3) dzīvotne izcili raksturo vienu vai vairākus bioģeogrāfiskos rajonus: Alpu, Atlantijas, Melnās jūras, boreālo, kontinentālo, makronēzisko, Vidusjūras, panonisko vai stepes reģionu.

(2) Prioritārie dabisko dzīvotņu veidi ir tādi dabisko dzīvotņu veidi, kuriem draud izzušana un par

kuru saglabāšanu Eiropas Savienība ir īpaši atbildīga, ņemot vērā šo dzīvotņu dabiskās izplatības areāla proporciju Eiropas Savienības teritorijā.

(3) Sugas ir Eiropas Savienībā nozīmīgas, ja tās atbilst vismaz vienai no šādām pazīmēm:

1) tās ir apdraudētas (izņemot sugas, kurām minētajā teritorijā ir dabiskās izplatības areāla galējā robeža un kuras nav apdraudētas vai jutīgas rietumu palearktiskajā rajonā);

2) tās ir jutīgas sugas, kas tuvākajā laikā varētu kļūt par apdraudētām sugām, ja turpināsies apdraudošo faktoru ietekme;

3) tās ir retas sugas, kas pārstāv nelielas populācijas, kuras nav apdraudētas vai jutīgas, tomēr var par tādām kļūt. Šo sugu īpatņi atrodami ierobežotos ģeogrāfiskos apgabalos vai nelielā skaitā ir izkļiedēti plašākā apgabalā;

4) tās ir endēmas sugas, kam vajadzīga īpaša uzmanība, kuras pamats ir dzīvotnes īpatnības vai šo sugu izmantošanas iespējamā ietekme uz dzīvotni vai uz dzīvotnes aizsardzības statusu.

(4) Prioritārās sugas ir tādas sugas, par kuru saglabāšanu Eiropas Savienība ir īpaši atbildīga, ņemot vērā šo sugu dabiskās izplatības areāla proporciju Eiropas Savienības teritorijā.

(5) Eiropas Savienībā nozīmīgu dabisko dzīvotņu un sugu aizsardzību Latvijā nodrošina atbilstoši dabas aizsardzības normatīvajiem aktiem.

(10.06.2010. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 14.07.2010.)

II nodaļa

Valsts pārvalde sugu un biotopu aizsardzībā

4.pants. Ministru kabineta kompetence

Ministru kabinets nosaka:

1) īpaši aizsargājamo un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstus;

2) īpaši aizsargājamo biotopu sarakstus;

3) zaudējumu atlīdzību par īpaši aizsargājamo sugu indivīdu un biotopu iznīcināšanu vai bojāšanu;

4) mikroliegumu izveidošanas kārtību un to aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumus;

5) šajā likumā noteikto atļauju izsniegšanas kārtību;

6) kārtību, kādā zemes lietotājiem nosakāmi to zaudējumu apmēri, kas saistīti ar īpaši aizsargājamo nemedījamo sugu un migrējošo sugu dzīvnieku nodarītajiem būtiskiem postījumiem;

7) Latvijā sastopamo Eiropas Savienības prioritāro sugu un biotopu sarakstu;

8) valsts nodevas apmēru par 1973.gada Vašingtonas konvencijā par starptautisko tirdzniecību ar apdraudētajām savvaļas dzīvnieku un augu sugām noteiktās atļaujas (turpmāk — *CITES* atļauja) un sertifikāta (turpmāk — *CITES* sertifikāts) izsniegšanu, kā arī nodevas maksāšanas kārtību un atvieglojumus;

9) to putnu sugu sarakstu, kurām piemēro īpašus dzīvotņu aizsardzības pasākumus, lai nodrošinātu sugu izdzīvošanu un vairošanos izplatības areālā;

- 10) to putnu sugu sarakstu, uz kurām neattiecas šā likuma 11.panta 5.punktā minētais aizliegums, ja saņemta medību vai dabas aizsardzības normatīvajā aktā noteiktā atļauja;
- 11) to putnu sugu sarakstu, uz kurām neattiecas šā likuma 11.panta 5.punktā minētais aizliegums, ja saņemta Eiropas Komisijas un Dabas aizsardzības pārvaldes atļauja;
- 12) starptautiskās tirdzniecības apdraudēto sugu īpatņu uzglabāšanas, reģistrācijas, turēšanas nebrīvē, marķēšanas, sertifikātu izsniegšanas un tirdzniecības kārtību;
- 13) valsts nodevas apmēru par starptautiskās tirdzniecības apdraudēta savvaļas dzīvnieka reģistrēšanu, kā arī šīs nodevas maksāšanas kārtību un atvieglojumus;
- 14) *(izslēgts ar 10.06.2010. likumu)*;
- 15) to Eiropas Kopienā nozīmīgu dzīvnieku un augu sugu sarakstu, kurām nepieciešama aizsardzība;
- 16) to Eiropas Kopienā nozīmīgu dzīvnieku un augu sugu indivīdu sarakstu, kuru ieguvei savvaļā var piemērot ierobežotas izmantošanas nosacījumus;
- 17) ekspertu sertificēšanas kārtību un kārtību, kādā izsniedz un reģistrē sertifikātu, pagarina tā termiņu un anulē to, kā arī sertificēto personu darbības uzraudzības kārtību, eksperta atzinuma saturu un tajā ietvertās minimālās prasības.
(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 15.09.2005., 26.10.2006., 07.05.2009. un 10.06.2010. likumu, kas stājas spēkā 14.07.2010.)

5.pants. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas un tās padotībā esošo iestāžu kompetence

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija un tās padotībā esošās iestādes saskaņā ar šo likumu:

- 1) nodrošina īpaši aizsargājamo sugu un biotopu aizsardzības uzraudzību;
- 2) organizē nepieciešamo pasākumu veikšanu īpaši aizsargājamo sugu populāciju uzturēšanai un, ja nepieciešams, nodrošina biotopu izveidošanu;
- 3) nolūkā nodrošināt sugu un biotopu labvēlīgu aizsardzību, pamatojoties uz monitoringa rezultātiem, nodrošina pasākumu veikšanu visu sugu un biotopu, īpaši prioritāro dabisko biotopu veidu un prioritāro sugu daudzveidības un teritorijas saglabāšanai, uzturēšanai, atjaunošanai, iznīcināto biotopu atjaunošanai un sugu aizsardzībai;
- 4) nosaka īpaši aizsargājamo sugu un biotopu aizsardzības plānu izstrādes kārtību un sekmē šo plānu ieviešanu;
- 5) var ierosināt ierobežot, apturēt vai aizliegt sugu un biotopu izmantošanu, ja tā var apdraudēt populāciju un biotopu eksistenci;
- 6) izsniedz šajā likumā noteiktās atļaujas, kā arī anulē tās, ja attiecīgās darbības apdraud vietējo savvaļas sugu un biotopu stāvokli;
- 7) sagatavo šā likuma 16.pantā minēto ziņojumu un publicē to laikrakstā "Latvijas Vēstnesis";
- 8) nodrošina īpaši aizsargājamo sugu un biotopu monitoringu un veic īpaši aizsargājamo sugu indivīdu nejaušas sagūstīšanas vai nogalināšanas gadījumu uzskaiti;

9) nosaka mikroliegumus (izņemot meža zemes un īpaši aizsargājamo zivju sugu nārsta vietas);

10) nosaka mikroliegumus likumos noteiktajos dabas rezervātos un nacionālajos parkos;

10¹) nodrošina ziņojumu sagatavošanu atbilstoši Eiropas Padomes 1992.gada 21.maija direktīvas 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību un Eiropas Padomes 1979.gada 2.aprīļa direktīvas 79/409/EEK par savvaļas putnu aizsardzību prasībām un noteiktajos termiņos;

11) nodrošina ziņojumu iesniegšanu Eiropas Komisijai;

12) izsniedz *CITES* atļaujas un *CITES* sertifikātus. Par *CITES* atļauju un *CITES* sertifikātu maksājama valsts nodeva;

13) nodrošina īpaši aizsargājamo dabas teritoriju ierīkošanu sugu un biotopu saglabāšanai, uzturēšanai un atjaunošanai saskaņā ar likumu "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām";

14) nodrošina putnu sugu dzīvotņu uzturēšanu un pārzināšanu aizsargātās zonās un ārpus tām saskaņā ar ekoloģijas prasībām;

15) nodrošina starptautiskās tirdzniecības apdraudēto savvaļas dzīvnieku, to īpašnieku un turētāju, kā arī starptautiskās tirdzniecības apdraudēto augu audzētāju reģistrāciju;

16) var noteikt to īpaši aizsargājamās dabas teritorijās esošu īpaši aizsargājamo sugu un īpaši aizsargājamo biotopu sarakstu, kuru dzīvotņu vai atrašanās vietu atklāšana var kaitēt vides aizsardzībai;

17) veic dabisko dzīvotņu un sugu, īpaši prioritāro dabisko dzīvotņu veidu un prioritāro sugu aizsardzības statusa uzraudzību;

18) veicina izglītošanu un informācijas pieejamību par nepieciešamību aizsargāt savvaļas faunu un floru, saglabāt biotopus, sugas un to dzīvotnes.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 15.09.2005., 26.10.2006., 07.05.2009. un 16.12.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

6.pants. Citu valsts institūciju kompetence

(1) Izglītības un zinātnes ministrija veicina šā likuma īstenošanai nepieciešamos pētījumus un zinātnisko darbu izstrādi.

(2) Valsts meža dienests nosaka mikroliegumus meža zemēs (izņemot meža zemes, kas atrodas šā likuma 5.panta 10.punktā minētajās teritorijās) un nodrošina to uzraudzību saskaņā ar meža apsaimniekošanu un izmantošanu regulējošiem normatīvajiem aktiem.

(3) Zemkopības ministrija nosaka mikroliegumus īpaši aizsargājamo zivju sugu nārsta vietās.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 07.05.2009. un 01.12.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2010.)

6.¹ pants. Sertificēti eksperti sugu un biotopu aizsardzības jomā

Sugu un biotopu aizsardzības jomā sertificēta eksperta atzinums nepieciešams, lai izveidotu mikroliegumus, kā arī gadījumos, kas noteikti normatīvajos aktos par īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plānu un citos normatīvajos aktos. Sugu un biotopu aizsardzības jomā ekspertu sertificē atbilstoši viņa pieredzei un profesionālajām zināšanām par noteiktu sugu, sugu grupu vai biotopu grupu.

III nodaļa **Sugu un biotopu aizsardzības prasības**

7.pants. Sugu un biotopu labvēlīgas aizsardzības statuss

(1) Sugu un biotopu aizsardzība ir populāciju un biotopu saglabāšanai vai atjaunošanai optimālā stāvoklī nepieciešamais pasākumu kopums.

(2) Sugas aizsardzības uzdevums ir nodrošināt apstākļus, kas labvēlīgi ietekmē sugu un veicina optimālu tās populāciju izplatību un īpatņu skaitu populācijās. Sugas aizsardzība tiek uzskatīta par labvēlīgu, ja tās:

1) populācijas dinamikas dati rāda, ka suga ilgstoši nodrošina savu eksistenci kā raksturīgā biotopa dzīvotspējīga sastāvdaļa;

2) dabiskais izplatības areāls nesamazinās un nav paredzams, ka tas samazināsies tuvākajā nākotnē;

3) dzīvotņu izmēri ir pietiekami lieli un, iespējams, tādi saglabāsies, lai ilgstoši nodrošinātu optimālu īpatņu skaitu populācijās.

(3) Biotopa aizsardzības uzdevums ir nodrošināt tādu faktoru kopumu, kas labvēlīgi ietekmē biotopu un tam raksturīgās sugas un veicina biotopa dabisko izplatību, struktūru un funkcijas, kā arī tam raksturīgo sugu izdzīvošanu ilgā laikposmā. Biotopa aizsardzība tiek uzskatīta par labvēlīgu, ja:

1) tā dabiskais izplatības areāls un platības, kur tas atrodams, ir stabilas vai paplašinās;

2) tam ir raksturīgā struktūra un funkcijas, kas nepieciešamas biotopa ilgstošai eksistencei, un paredzams, ka tās pastāvēs tuvākajā nākotnē;

3) ir nodrošināta labvēlīga tam raksturīgo sugu aizsardzība.

(4) Īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos aizsardzības prioritāte tiek nodrošināta tai sugai vai biotopam, kura aizsardzībai attiecīgā teritorija vai mikroliegums ir izveidots.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 15.09.2005. likumu, kas stājas spēkā 11.10.2005.)

7.¹ pants. Pasākumi labvēlīga sugu un biotopu aizsardzības statusa nodrošināšanai

(1) Lai nodrošinātu labvēlīgu aizsardzības statusu tiem savvaļas faunas un floras sugu indivīdiem, kurus izmanto vai iegūst savvaļā, attiecīgā kompetentā valsts iestāde vai pašvaldība, pamatojoties uz monitoringa un pētījumu rezultātiem, lemj par šādu pasākumu noteikšanu:

1) pagaidu vai vietēja rakstura aizliegumu iegūt savvaļas indivīdus un izmantot konkrētas populācijas attiecīgajā teritorijā;

2) nosacījumiem attiecībā uz indivīdu ieguves laikposmiem, kā arī ieguves paņēmieniem;

3) populāciju aizsardzībai piemērotiem medību un zvejas noteikumiem;

4) licenču vai kvotu sistēmas izveidošanu īpatņu ieguvē;

5) noteikumiem par indivīdu pirkšanu, pārdošanu, piedāvāšanu pārdošanai, turēšanu pārdošanai vai transportēšanu pārdošanai;

6) dzīvnieku sugu pavairošanu nebrīvē, kā arī augu sugu mākslīgu pavairošanu stingri kontrolētos apstākļos, lai mazinātu indivīdu ieguvu savvaļā;

7) citiem nepieciešamiem pasākumiem.

(2) Dabas aizsardzības pārvalde apkopo informāciju par šā panta pirmajā daļā minētajiem piemērotajiem pasākumiem un izvērtē to ietekmi uz labvēlīga aizsardzības statusa nodrošināšanu sugām un biotopiem.

(07.05.2009. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 10.06.2009.)

8.pants. Īpaši aizsargājamo sugu, biotopu un migrējošo putnu sugu aizsardzība

(1) Īpaši aizsargājamo sugu un biotopu sarakstos tiek iekļautas apdraudētas, izzūdošas vai retas sugas un biotopi vai sugas, kuras apdzīvo specifiskus biotopus. Īpaši aizsargājamās sugas un biotopi atrodas īpašā valsts aizsardzībā.

(2) Īpaši aizsargājamo sugu un biotopu labvēlīgas aizsardzības nodrošināšanai to dzīvotnēs var noteikt mikroliegumus atbilstoši mikroliegumu izveidošanas kārtībai.

(3) Institūcija, kas ir atbildīga par mikroliegumu noteikšanu saskaņā ar mikroliegumu aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumiem, par mikroliegumu noteikšanu informē zemes īpašniekus un pastāvīgos lietotājus.

(4) Šā likuma normas attiecināmas arī uz sastopamajām migrējošo putnu sugām, kuras nav ietvertas īpaši aizsargājamo sugu sarakstos.

(5) Informācija par šā likuma 5.panta 16.punktā minētajā sarakstā iekļauto īpaši aizsargājamās dabas teritorijās esošo īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnēm un īpaši aizsargājamo biotopu atrašanās vietām uzskatāma par ierobežotas pieejamības informāciju. Ierobežotas pieejamības informācijas statuss tiek noteikts uz laiku, kamēr īpaši aizsargājamā suga vai īpaši aizsargājamais biotops iekļauts minētajā sarakstā, un šī informācija ir pieejama saskaņā ar Informācijas atklātības likumu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 15.09.2005. un 07.05.2009. likumu, kas stājas spēkā 10.06.2009.)

8.¹ pants. Putnu sugu aizsardzība

(1) Lai nodrošinātu šā likuma 4.panta 9.punktā minēto putnu sugu aizsardzības pasākumu veikšanu, novērtē:

1) kurām sugām draud izzušana;

2) kuras sugas ir jutīgas pret izmaiņām savās dzīvotnēs;

3) kuras sugas savas skaitliski mazās populācijas vai ierobežotās vietējās izplatības dēļ uzskatāmas par retām sugām;

4) citas sugas, kuras īpaši jāsaudzē to dzīvotņu īpatnību dēļ.

(2) Veicot putnu sugu novērtējumu, ņem vērā populācijas attīstības tendences un svārstības. Putnu sugām, kurām veic īpašus dzīvotņu aizsardzības pasākumus, izveido īpaši aizsargājamās dabas teritorijas saskaņā ar likumu "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām". Putnu sugu aizsardzībai nosaka putnu skaitam lieluma ziņā vispiemērotākās teritorijas, ņemot vērā aizsardzības prasības jūras un sauszemes teritorijā.

(26.10.2006. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2007.)

9.pants. Zemes īpašnieku un pastāvīgo lietotāju pienākumi

Zemes īpašniekiem un pastāvīgajiem lietotājiem ir pienākums:

- 1) veicināt sugu un biotopu daudzveidības saglabāšanu;
- 2) ziņot Valsts vides dienesta attiecīgajai reģionālajai vides pārvaldei (turpmāk — reģionālā vides pārvalde) par īpaši aizsargājamo sugu un biotopu izmaiņām un faktoriem, kas pasliktina to stāvokli, kā arī par aizsardzības prasību neievērošanu;
- 3) neierobežot īpaši aizsargājamo sugu un biotopu izpēti, uzskaiti un kontroli;
- 4) nodrošināt migrējošiem dzīvniekiem (arī putnu sugām, kas nav iekļautas īpaši aizsargājamo sugu sarakstos) netraucētu atpūtu un barošanos migrācijas sezonas laikā, ieviest saudzīgas ekoloģiskās metodes, lai novērstu dzīvnieku nodarītos postījumus.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 15.09.2005. likumu, kas stājas spēkā 11.10.2005.)

10.pants. Zemes īpašnieku un pastāvīgo lietotāju tiesības uz kompensāciju

(1) Zemes īpašniekiem un pastāvīgajiem lietotājiem ir tiesības saņemt no Latvijas vides aizsardzības fonda līdzekļiem kompensāciju par īpaši aizsargājamo nemedījamo sugu un migrējošo sugu dzīvnieku nodarītajiem būtiskiem postījumiem.

(2) Zemes īpašniekiem ir tiesības uz normatīvajos aktos noteikto kompensāciju par saimnieciskās darbības ierobežojumiem mikroliegumos.

(3) Zemes īpašnieks var saņemt kompensāciju tikai tādā apmērā, kādā to nesedz viņam jau piešķirtie citi valsts, pašvaldības vai Eiropas Savienības maksājumi, kas tieši vai netieši paredzēti par tiem pašiem saimnieciskās darbības ierobežojumiem vai īpaši aizsargājamo nemedījamo sugu un migrējošo sugu dzīvnieku nodarītajiem būtiskiem postījumiem, par kuriem normatīvajos aktos paredzēta kompensācija.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 15.09.2005. likumu, kas stājas spēkā 11.10.2005.)

11.pants. Aizliegtās darbības ar īpaši aizsargājamo sugu dzīvniekiem, to skaitā putniem

Attiecībā uz īpaši aizsargājamo sugu dzīvniekiem, to skaitā putniem, visās to attīstības stadijās ir aizliegtas šādas darbības:

- 1) jebkura mērķtiecīga ķeršana vai nogalināšana;
- 2) apzināta traucēšana (īpaši vairošanās, mazuļu augšanas, spalvmešanas, ziemas guļas un migrācijas laikā) un dzīvotņu postīšana;
- 3) apzināta putnu ligzdu un olu iznīcināšana vai bojāšana, ligzdu pārvietošana, putnu olu lasīšana un iegūšana arī tad, ja tās ir tukšas;
- 4) vairošanās vietu iznīcināšana vai bojāšana;
- 5) turēšana nebrīvē, transportēšana, dāvināšana, pārdošana vai mainīšana, piedāvāšana vai turēšana pārdošanai vai apmaiņai (minētās darbības aizliegtas arī ar beigtiem putniem, kā arī ar jebkurām viegli atpazīstamām šo putnu daļām vai izstrādājumiem no tiem);
- 6) putnu dzīvotņu piesārņošana, kaitējuma nodarīšana tām vai citāda putnu traucēšana.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 26.10.2006. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2007.)

12.pants. Aizliegtās darbības ar īpaši aizsargājamo sugu augiem, sēnēm un ķērpjiem

Attiecībā uz īpaši aizsargājamo sugu augiem, sēnēm un ķērpjiem vai to daļām visās attīstības stadijās ir aizliegtas šādas darbības:

- 1) lasīšana, noplūķšana un izrakšana, kā arī dzīvotņu postīšana;
- 2) savvaļā ievāktu augu audzēšana, kolecionēšana, transportēšana, dāvināšana, pārdošana vai mainīšana, kā arī piedāvāšana pārdošanai vai apmaiņai.

13.pants. Īpaši aizsargājamo sugu indivīdu iegūšana

Iegūstot īpaši aizsargājamās sugas indivīdus, jānodrošina labvēlīga šīs sugas aizsardzība un jāievēro šajā likumā noteiktie iegūšanas noteikumi. Nemedījamo sugu indivīdu iegūšanai nepieciešama ikreizēja atļauja.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 15.09.2005. likumu, kas stājas spēkā 11.10.2005.)

13.¹ pants. Atļauja putnu turēšanai nebrīvē, transportēšanai, dāvināšanai, pārdošanai, mainīšanai vai turēšanai pārdošanai vai apmaiņai

(1) Pirms izsniegt atļauju šā likuma 4.panta 11.punktā minēto putnu sugu turēšanai nebrīvē, transportēšanai, dāvināšanai, pārdošanai, mainīšanai vai turēšanai pārdošanai vai apmaiņai, Dabas aizsardzības pārvalde konsultējas ar Eiropas Komisiju, lai noskaidrotu, vai tirdzniecība ar attiecīgās sugas īpatņiem var apdraudēt šo sugu populācijas lielumu, ģeogrāfisko izplatību vai vairošanās spēju Eiropas Kopienas teritorijā.

(2) Dabas aizsardzības pārvalde atļauju izsniedz pēc Eiropas Komisijas ieteikuma saņemšanas. Dabas aizsardzības pārvalde nodrošina atļaujas izsniegšanas nosacījumu ievērošanu.

(26.10.2006. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2007.)

14.pants. Īpaši aizsargājamo sugu indivīdu iegūšanas vai traucēšanas noteikumi

(1) Īpaši aizsargājamo sugu indivīdus atļauts iegūt vai traucēt izņēmuma gadījumā, ja nav pieņemamas alternatīvas un tas nekaitē attiecīgo populāciju labvēlīgai aizsardzībai to dabiskajā izplatības areālā, šādos nolūkos:

- 1) savvaļas faunas un floras aizsardzības un biotopu saglabāšanas interesēs;
- 2) lai nepieļautu nopietnu kaitējumu it īpaši labībai, mājlopiem, mežiem, zivsaimniecībai un ūdeņiem, kā arī citiem īpašuma veidiem;
- 3) lai nodrošinātu sabiedrības veselības aizsardzības, drošības vai citas sevišķi svarīgas intereses, arī sociāla vai ekonomiska rakstura intereses, un videi primāri svarīgas labvēlīgas izmaiņas;
- 4) lai izpētes un izglītības nolūkā atjaunotu īpaši aizsargājamo sugu populācijas un reintroducētu attiecīgās sugas, kā arī veiktu šā mērķa sasniegšanai vajadzīgās pavairošanas darbības, tostarp augu mākslīgo pavairošanu;
- 5) atsevišķu īpaši aizsargājamo sugu indivīdu iegūšanai vai turēšanai stingri kontrolētos apstākļos, izlases veidā un ierobežotā apjomā atbilstoši Dabas aizsardzības pārvaldes noteiktajiem limitiem.

(2) Putnu sugu indivīdus atļauts iegūt vai traucēt izņēmuma gadījumā, ja nav pieņemamas alternatīvas un tas nekaitē attiecīgo populāciju labvēlīgai aizsardzībai, šādos nolūkos:

- 1) sabiedrības veselības aizsardzības un drošības interesēs;

- 2) lidojumu drošības interesēs;
- 3) lai nepieļautu nopietnu kaitējumu kultūraugiem, lauksaimniecības dzīvniekiem, mežiem, zvejniecībai un ūdeņiem;
- 4) lai aizsargātu faunu un floru;
- 5) pētniecībai un mācībām, veicot populācijas atjaunošanu, sugu reintrodukciju un šim nolūkam nepieciešamo pavairošanu;
- 6) atsevišķu putnu sagūstīšanai, turēšanai vai citādi saprātīgai izmantošanai stingri kontrolētos apstākļos un izlases veidā.

(3) Jebkura persona, arī valsts vai pašvaldības iestāde, kas lūdz piemērot izņēmumu šā panta pirmajā un otrajā daļā minētajos gadījumos, iesniedz Dabas aizsardzības pārvaldei informāciju, kurā norāda:

- 1) sugu, uz kuru attiecas izņēmums, šā izņēmuma iemeslus, tai skaitā riska veidu, izvērtētās alternatīvas un izmantotos zinātniskos datus;
- 2) līdzekļus, ierīces, paņēmienus vai pasākumus, ar kuriem plānots nonāvēt vai sagūstīt atsevišķus indivīdus, kā arī to izmantošanas iemeslus un ierobežojumus;
- 3) laika un vietas apstākļus, kādos piemērojams izņēmums, kā arī citus izņēmuma piemērošanas nosacījumus.

(4) Dabas aizsardzības pārvalde, izvērtējusi šā panta pirmajā un otrajā daļā minētā izņēmuma piemērošanas iespēju, lemj par:

- 1) tā piemērošanu attiecīgajai sugai;
- 2) līdzekļiem, metodēm, ierīcēm vai paņēmieniem, kas ir atļauti indivīdu sagūstīšanā vai nonāvēšanā;
- 3) laika un vietas apstākļiem, kādos piemērojams izņēmums, kā arī citiem izņēmuma piemērošanas nosacījumiem;
- 4) nepieciešamajiem uzraudzības pasākumiem.

(5) Dabas aizsardzības pārvalde apkopo informāciju par izņēmuma piemērošanas gadījumiem, kā arī uzrauga nosacījumu ievērošanu katrā izņēmuma gadījumā.

(6) Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija reizi divos gados attiecībā uz šā panta pirmajā daļā minētajiem gadījumiem un katru gadu attiecībā uz šā panta otrajā daļā minētajiem gadījumiem apkopo informāciju par piemērotajiem izņēmumiem un nodrošina ziņojumu iesniegšanu Eiropas Komisijai atbilstoši Eiropas Savienības tiesību aktu prasībām.

(10.06.2010. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 16.12.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

14.¹ pants. Putnu sugu indivīdu iegūšanas vai traucēšanas noteikumi

(Izslēgts ar 10.06.2010. likumu, kas stājas spēkā 14.07.2010.)

15.pants. Ierobežoti izmantojamās īpaši aizsargājamās sugas

Attiecībā uz ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu indivīdiem piemērojamas visas šajā likumā noteiktās normas, izņemot 13., 14., 22. un 23.pantā minētos nosacījumus. Ierobežoti

izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu indivīdus ir atļauts iegūt limitētos apmēros normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā, ja tas nekaitē attiecīgo sugu populācijas saglabāšanai labvēlīgā aizsardzības statusā tās dabiskajā izplatības areālā. Ierobežota izmantošana ir atļauta, ja tā atbilst attiecīgo putnu sugu resursu racionālas izmantošanas un ekoloģiskā līdzsvara regulēšanas principiem.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 15.09.2005. un 26.10.2006. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2007.)

16.pants. Sabiedrības informēšana par īpaši aizsargājamo sugu indivīdu iegūšanu

(1) Ne retāk kā reizi divos gados Dabas aizsardzības pārvalde sagatavo sabiedrībai pieejamu ziņojumu par īpaši aizsargājamo sugu indivīdu iegūšanu.

(2) Šā panta pirmajā daļā minētajā ziņojumā ietverama šāda informācija:

- 1) sugas, uz kurām attiecas izņēmums, un šā izņēmuma iemesli;
- 2) riska novērtējums, kā arī norāde uz piedāvātajām un noraidītajām alternatīvām, izmantotie zinātniskie dati;
- 3) līdzekļi, ierīces vai paņēmieni, ar kuriem tika veikta dzīvnieku vai putnu atbaidīšana, sagūstīšana vai nogalināšana;
- 4) izņēmuma piemērošanas vieta un laiks;
- 5) institūcija, kas ir pilnvarota paziņot un pārbaudīt, kā tiek ievēroti noteikumi, un izlemt, kādus līdzekļus, ierīces vai paņēmienus drīkst izmantot, cik lielā apmērā un kādas institūcijas to drīkst darīt, un kuras personas veic šo uzdevumu;
- 6) veiktie uzraudzības pasākumi un to rezultāti.

(3) Dabas aizsardzības pārvalde ievieto šā panta pirmajā daļā minēto ziņojumu savā mājaslapā internetā un nodrošina tā pieejamību sabiedrībai.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 15.09.2005. likumu, kas stājas spēkā 11.10.2005.)

17.pants. Sugu un biotopu aizsardzības plāni

Ja kādai sugai vai biotopam ir nepieciešami īpaši aizsardzības pasākumi, attiecīgās sugas vai biotopa aizsardzību nodrošina saskaņā ar aizsardzības plānu. Sugu un biotopu aizsardzības plānus apstiprina par vides aizsardzību atbildīgais ministrs.

IV nodaļa Sugu introdukcija un reintrodukcija

18.pants. Sugu introdukcijas noteikumi

(1) Aizliegta Latvijas dabai neraksturīgu sugu introdukcija un izlaišana dabā.

(2) Lai apmierinātu neatliekamas ekonomiskās vai sociālās vajadzības, sugu introdukcija ir pieļaujama tikai ar atļauju, kuru izsniedz pēc tam, kad veikts ietekmes uz vidi novērtējums.

(3) Introdukcijas iniciators veic introducēto populāciju monitoringu un introdukcijas ekoloģisko efektu pētījumus un reizi divos gados monitoringa pētījumu rezultātus iesniedz Dabas aizsardzības pārvaldei.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 15.09.2005. likumu, kas stājas spēkā 11.10.2005.)

19.pants. Sugu reintrodukcijas nosacījumi

Ja sugas reintrodukcija ir nepieciešama sugas saglabāšanai vai atjaunošanai, reintrodukciju var veikt, saņemot ikreizēju Dabas aizsardzības pārvaldes izdotu atļauju, kuras pamatā ir attiecīgās nozares institūcijas eksperta atzinums.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 15.09.2005. likumu, kas stājas spēkā 11.10.2005.)

20.pants. Sugu reintrodukcijas noteikumi

Sugu reintrodukcija ir atļauta, ja:

- 1) tiek saglabāta donorpapulācijas struktūra un pašatjaunošanās spēja;
- 2) izraudzītās teritorijas (reģiona) ekoloģiskā atbilstība reintrodukcijai ir zinātniski pamatota un atjaunojamai populācijai tiks nodrošināts aizsardzības režīms;
- 3) reintrodukcijai ir izraudzītas ekoloģiski un ģenētiski visradnieciskākās populācijas;
- 4) reintrodukcijas iniciators veic reintroducēto populāciju monitoringu un reintrodukcijas ekoloģisko efektu pētījumus un reizi divos gados monitoringa pētījumu rezultātus iesniedz Dabas aizsardzības pārvaldei;
- 5) veikti pētījumi, lai noskaidrotu, cik pamatoti ir reintroducēt sugas, kas savā teritorijā ir vietējās sugas, gadījumos, kad tas varētu sekmēt šo sugu saglabāšanu;
- 6) veikti pētījumi, lai pamatotu, ka reintrodukcija ir efektīvs līdzeklis labvēlīga aizsardzības statusa atjaunošanai sugām, un ņemta vērā citu valstu pieredzi;
- 7) ir notikusi sabiedriskā apspriešana Ministru kabineta noteikumos paredzētajā kārtībā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 15.09.2005. un 07.05.2009. likumu, kas stājas spēkā 10.06.2009.)

20.¹pants. Lēmuma pieņemšanas termiņš un apstrīdēšanas kārtība

(1) Dabas aizsardzības pārvalde 90 dienu laikā pēc introdukcijas vai reintrodukcijas iniciatora iesnieguma saņemšanas pieņem lēmumu par atļaujas izsniegšanu sugu introdukcijai vai reintrodukcijai vai atteikumu izsniegt šādu atļauju.

(2) Dabas aizsardzības pārvaldes pieņemto lēmumu par atļaujas izsniegšanu sugu introdukcijai vai reintrodukcijai vai atteikumu izsniegt šādu atļauju var apstrīdēt Vides pārraudzības valsts birojā mēneša laikā pēc lēmuma spēkā stāšanās.

(3) Vides pārraudzības valsts biroja pieņemto lēmumu var pārsūdzēt tiesā Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā. Pieteikums tiesai neaptur administratīvā akta darbību.

(15.09.2005. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 11.10.2005.)

V nodaļa Monitoringi un uzskaitē

21.pants. Monitoringa veikšanas nepieciešamība

Lai kontrolētu sugu un biotopu aizsardzību, veicams pastāvīgs monitoringi un citi pētījumi, lai iegūtu:

- 1) sarakstus, kuros iekļautas uz izzušanas robežas esošās sugas vai īpaši apdraudētās sugas, ņemot vērā to dabisko izplatības areālu;

- 2) sarakstus, kuros iekļautas tās vietas un to ekoloģiskais raksturojums, kuras ir īpaši nozīmīgas migrējošām sugām to migrācijas ceļā, kā arī migrējošo sugu ziemošanas un ligzdošanas vietas;
- 3) datus par migrējošo sugu populāciju lielumu migrācijas ceļā, kā arī ziemošanas un ligzdošanas laikā;
- 4) datus par migrējošo putnu sugu populāciju lielumu, izmantojot gredzenošanas metodi;
- 5) datus par medību ietekmi uz dzīvnieku populāciju lielumu;
- 6) datus par saudzīgu ekoloģisko metožu ieviešanu, lai novērstu dzīvnieku nodarītos postījumus;
- 7) datus par atsevišķu sugu kā piesārņojuma indikatoru lomu;
- 8) datus par piesārņojuma atgriezenisko ietekmi uz augu un dzīvnieku populāciju lielumu.

22.pants. Nejauši bojā gājušo vai nelikumīgi sagūstīto dzīvnieku uzskaitē

Katrai personai ir pienākums pieteikt attiecīgajā reģionālajā vides pārvaldē īpaši aizsargājamas sugas dzīvnieka vai putna nelikumīgas sagūstīšanas vai nejaušas nogalināšanas gadījumu. Reģionālā vides pārvalde atbilstoši saņemtajai informācijai veic nejauši bojā gājušo vai nelikumīgi sagūstīto dzīvnieku uzskaiti un reizi gadā nodod apkopoto informāciju Dabas aizsardzības pārvaldei.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 15.09.2005. likumu, kas stājas spēkā 11.10.2005.)

23.pants. Beigti dzīvnieki

(1) Jebkurš beigts īpaši aizsargājamas sugas zīdītājs vai putns ir valsts īpašums, un tas nododams valsts aģentūrai "Latvijas Dabas muzejs". No minētajiem zīdītājiem vai putniem izgatavotie izbāžņi nav pārdodami vai citādi komerciāli izmantojami.

(2) Izbāžņus personiskai glabāšanai var izgatavot tikai no likumīgā ceļā iegūtiem medījumiem dzīvniekiem vai likumīgā ceļā iegūtām zivīm.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 15.09.2005. likumu, kas stājas spēkā 11.10.2005.)

Pārejas noteikumi

(15.09.2005. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 11.10.2005.)

1. Ministru kabinets līdz 2006.gada 1.martam izdod šā likuma 4.panta 7.punktā minētos noteikumus.
2. Ministru kabinets līdz 2007.gada 1.janvārim izdod šā likuma 4.panta 8.punktā minētos noteikumus.
(26.10.2006. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2007.)
3. Ministru kabinets līdz 2007.gada 1.novembrim izdod šā likuma 4.panta 12.punktā minētos noteikumus.
(26.10.2006. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2007.)
4. Šā likuma 4.panta 13. un 14.punkts un 5.panta 15.punkts stājas spēkā 2010.gada 1.aprīlī.
(07.05.2009. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 10.06.2009.)
5. Ministru kabinets līdz 2010.gada 1.janvārim izdod šā likuma 4.panta 15. un 16.punktā minētos noteikumus.
(07.05.2009. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 10.06.2009.)
6. Ministru kabinets līdz 2009.gada 1.oktobrim izdod šā likuma 4.panta 17.punktā minētos

noteikumus.

(07.05.2009. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 10.06.2009.)

7. Šā likuma 6.¹ pants stājas spēkā 2010.gada 1.aprīlī.

(07.05.2009. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 01.12.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2010.)

8. Kompensāciju par īpaši aizsargājamo nemedījamo sugu un migrējošo sugu dzīvnieku nodarītajiem būtiskiem postījumiem neaprēķina un neizmaksā 2009., 2010. un 2011.gadā.

(12.06.2009. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

9. Sugu un biotopu aizsardzības jomā sertificēta eksperta atzinums nepieciešams, ja īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāna izstrādi uzsāk pēc 2010.gada 1.septembra.

(10.06.2010. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 14.07.2010.)

(10.punkts stājas spēkā 01.01.2013. un iekļauts likuma redakcijā uz 01.01.2013. Sk. 13.10.2011. likumu)

11. Kompensāciju par īpaši aizsargājamo nemedījamo sugu un migrējošo sugu dzīvnieku nodarītiem būtiskiem postījumiem neaprēķina un neizmaksā 2012. un 2013.gadā.

(15.12.2011. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2012.)

Informatīva atsauce uz Eiropas Savienības direktīvām

(10.06.2010. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 14.07.2010.)

Likumā iekļautas tiesību normas, kas izriet no:

- 1) Eiropas Padomes 1992.gada 21.maija direktīvas 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību;
- 2) Eiropas Parlamenta un Padomes 2009.gada 30.novembra direktīvas 2009/147/EK par savvaļas putnu aizsardzību;
- 3) Eiropas Padomes 2006.gada 20.novembra direktīvas 2006/105/EK, ar ko pielāgo direktīvas 73/239/EEK, 74/557/EEK un 2002/83/EK vides jomā saistībā ar Bulgārijas un Rumānijas pievienošanu.

Likums Saeimā pieņemts 2000.gada 16.martā.

Valsts prezidente V.Vīķe-Freiberga

Rīgā 2000.gada 5.aprīlī